List 41. **NOVICE** Tečaj LI.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 13. oktobra 1893.

Politiški oddelek.

Plenerjev predlog.

II.

Pred vsem moramo naglašati, da je posebno potrebno, da bode novi zakon povsem jasen, kajti vsake nejasnosti bi se poslužili naši nasprotniki. Skušnje nas uče, da je v Avstriji potreba večje jasnosti, nego kje drugje. V Angliji nimajo niti navade, da bi razglaševali, da je ta ali oni zakon stopil iz veljave. Vsak novejši zakon razveljavi prejšnje zakone in uredbe, kolikor se ne vjemajo ž njim.

Da pri nas velja tako načelo, bi vse jezikovne naredbe in zakoni, kateri so se izdali, predno se je izdala decemberska ustava, morali bi biti ob veljavo. Toda naši uradi zmatrajo mnoge prejšnje naredbe za veljavne, če tudi se ne vjemajo z ustavo. Pa vsaj ni le pri jezikovnem vprašanju tako, temveč tudi drugod. Tako velja neka policijska naredba, katere določbe se močno zadevajo ob ustavo. Mi nečemo tukaj razpravljati, je li tako tolmačenje pravilno, ali potrebno bode vsekako, da se državnozborski zastopniki ozirajo na to pri sklepanju novega jezikovnega zakona. Naši zastopniki bodo morali zahtevati, da se v novem zakonu izrecno določi, da ž njim stopijo iz veljave vsi jezikovni zakoni in naredbe, ki so se izdale pred ustavo, da ne doživimo, kakor smo že, da bi se višji uradi sklicavali na dvorne dekrete iz prejšnjega stoletja.

Pri jezikovnem vprašanju dosedaj igra veliko vlogo stara navada. Nemci se kar domišljajo, da so na slovenskem Koroškem kar nekako priposedovali pravice do nemškega uradovanja in do nemških šol. Od tod tako imenovana nemška narodna posest. Tudi sedanja vlada se poslednja leta drži tega načela. Kdo ve, če bi tega ne poskusili še v nov zakon prenesti. Vlada bi gotovo temu ne ugovarjala, vsaj vidimo, kako čuva nemštvo na Koroškem in Štajarskem. Levičarjem je pa vzakonjenje nemške posesti pač tudi najsrčnejša želja, za katero pač grofu Taaffeju radi store kako uslugo. Taka določba v novem zakonu bi najbolj škodovala nam Slovencem in sicer skoro v vseh kronovinah, koder prebivamo, kajti tudi na Kranjskem se nemščina premogočno razkoračuje.

Velike previdnosti bode treba pri tem, da se določi, kaj je notranji, kaj pa vnanji uradni jezik, ker se za notranji uradni jezik najbrž ne bode dalo določiti kake stalne določbe. Dosedaj smo večkrat že videli, kako se je kje pospeševala nemščina pod pretvezo notranjega uradnega jezika.

Še neke bojazni nikakor ne moremo zatreti. „Novice“ poslednji čas dosledno svare pred vsakemu razširjenju deželne avtonomije. Zaradi tega so se parkrat bile zamotale v hudo polemiko z drugimi listi, ali baš ta polemika jih je še le prav prepričala, da je pravo stališče katero zastopajo. Sedaj še ne vemo, kako mislijo levičarji vrejati to vprašanje. Prav lahko je pa mogoče, da bi kake podrobnosti hoteli prepustiti deželnim zborom.

Nekoliko jih bode pač od tega odvračala njih preteklost kot centralistov, še bolj pa razmere na Češkem, kjer bi morda ne marali deželnemu zboru prepustiti kake odločilne besede. Na drugi strani je pa vender pomisliti, da federalistična misel pridobiva baš mej najbolj zagrizenimi nemškimi nasprotniki slovanstvu vedno več privržencev. Nemci v mnogih kronovinah se pa tudi že hudujejo, da baš češki Nemci hočejo voditi politiko in da zjedinjena levica neče poznati nobenih drugih razmer kakor razmere na Češkem. Od dne do dne pa se odločneje zahteva, da naj jedenkrat vender že preneha politika čeških Nemcev biti odločilna za vse levičarje.

Prepričani smo, da se jezikovni zakon ne reši v jednem mesecu, temveč se bode v odseku dolgo časa pretresoval. Precej se bode še premenilo, predno pride v drugem branji na vrsto. Kdo ve, če ta čas federalistične težnje ne postanejo tako mogočne, da bi jih levica poskusila zanesti v svoj načrt. K temu jo bodo navajali tudi faktični oziri. Poljaki bi potem rajši glasovali za naš jezikovni zakon. Zato se pa nam zdi potrebno opo-

zarjati naše državnozborske zastopnike, da porabijo svoj vpliv, ko bi se v jezikovnem oziru hotel razširiti delokrog deželnim zborom. Ne sme jih zapeljavati beseda „federalizem“. Motijo se daleč tisti, ki od federalizma pričakujejo rešitve avstrijskih Slovanov. Tudi naš list je zagovarjal federalizem, ali tedaj so bili drugačni časi. Nemci še niso stali na sedanjem narodnem stališči in sploh mej štajarskimi Nemci in Korošči ni daleč vladala še taka zagrizenost kakor sedaj. Tedaj Slovencem ne pretila nevarnost iz Celovca ali Gradca, temveč z Dunaja, sedaj je pa baš nasprotno, in moramo celo večkrat Dunaj, to je višja oblastva na Dunaju klicati proti Celovcu ali pa Gradcu na pomoč.

Ne le to, da se ne sme v jezikovnem oziru nikakor niti za las razširiti deželna avtonomija, temveč še prikrajšati jo je treba. Sploh po našem mnenji deželni zbori nimajo govoriti o jezikovnem vprašanji. Član XIX. državnih osnovnih zakonov je državni zakon zatorej tudi o njem mora odločevati državni zbor. Doživeli smo že, da je baš deželna avtonomija velika ovira izvršitvi narodni jednakopravnosti. Deželna odbora koroški in štajarski dopisujeta slovenskim občinam le nemški, deželni odbor v Poreči pa laški in s tem kratijo pravico slovenščini. Posebno je to škodljivo, ker se zahtevajo tudi nemški odgovori od občin. Iz tega naravnost izvira, da je nemščina potrebna županom in občinskim svetovalcem, in se torej mora učiti po ljudskih šolah z največjo gorečnostjo, da bode mogoče dobiti sposobnih občinskih zastopnikov. Iz tega vidimo, da je deželna avtonomija jako dobro sredstvo za germanizacijo. Najžalostnejše je pa to, da v nekej zadevi niti pritožba na državno sodišče ni pomagala, ker se občini ni priznala pravica pritožbe.

Zaradi tega bode treba gledati, da tedaj, ko se bode delal izvrševalni jezikovni zakon se jasno določi, da velja tudi za deželne urade in da morajo deželni uradi občevati z občinami v tistem jeziku, kateri je občini uradni jezik. Mora se vse potrebno storiti, da se deželnim odborom prepreči vsako pospeševanje germanizacije ali pa italijanizacije. Če pa pustimo deželam pravico odločevati o jezikovnih vprašanjih in to pravico celo vzakonimo, potem si Slovenci podpišemo smrtno obsodbo.

Res je, da bodo razprave v deželnem zboru malo manj zanimive, če ne bode več toliko prilike narodno vprašanje zavleči v debate, ali mi ne smemo se ozirati le na Kranjsko, temveč koder gre za velika vprašanja, postaviti se nam je na bolj vseslovenske, ob jednem pa tudi državno stališče. Priznamo radi, da je nam kranjstvo tako zašlo v kosti, da se ga kar otresti ne moremo in to kranjstvo je nam že silno veliko škodovalo, in bode nam še, ako se toliko ne osrčimo, da mu damo slovo.

Politični pregled.

Državni zbor se je sešel dne 10. t. m. Finančni minister mu je predložil državni proračun. Skupna potrebščina znaša 618,694.237 gld. in pokritje 619,105 779 gld., torej je 411.542 gld presledka. Finančni minister je slikal državno gospodarstvo za jako ugodno. Posrečila se je konverzacija ne katerih državnih dolgov in vrejenje valute dobro napreduje. Splošno je pa iznenadil zbornico ministerski predsednik s svojo predlogo o uvedenji občne volilne pravice. Po vladni predlogi bodo imeli volilno pravico vsi, ki si pošteno služijo svoj kruh in spolnjujejo državljanske dolžnosti, ter znajo brati in pisati. Kdor ne bode mogel dokazati s šolskimi spričevali, da zna pisati in brati, bode mogel pred volilno komisijo to dokazati s svojeročno pisano prošnjo. Voliti bodo pa smeli tisti, ki sicer ne znajo pisati in čitati, pa so šoli že odrasli, ko se je leta 1868 oživela občna šolska dolžnost, nadalje vsi, ki so bili podčastniki pri vojakih, ki so bili kdaj v vojski ali so si pridobili svetinjo za zasluge. Sedanje volilne skupine in sedanje število teh volilnih skupin poslancev ostanejo nespremenjene. Volilna reforma je malokateri stranki prav po godu. Nemški liberalci in Poljaki se najbolj boje take premembe volilnega reda. Prvi se boje, da zgube mandate na Dunaji na protisemite in socijalne demokrate, po mnogih moravskih mestih pa na Čehe. Slovenci pa moramo po večjem z volilno reformo biti precej zadovoljni. Nekaj mandatov pač pridobimo. Poljaki zgube več mandatov na Rusine. Kaj več o volilni reformi spregovorimo v prihodnjem listu. Vlada jo je predložila zbornici predlogo o izjemnem stanju na Češkem. Dr. Herold je predlagal, da se takoj začne razprava o tej stvari in zahteval, da se izjemne naredbe razveljavijo. Njegov predlog je podpiral Vašaty s češkim govorom. Zbornica se je pa izreklo zoper nujnost Samo Mladočehi, protisemitje in pa nemški nacijonalci so pa za njo glasovali.

Danica. — Nekateri slovenski dijaki na Dunaju so hoteli osnovati novo dijaško društvo „Danica“. Namestništvo pravil ni odobrilo, ker je društveni poslovni jezik slovenski. Ministerstvo notranjih stvarij je pritožbo odbilo. Spodtikalo se pa ni le nad slovanskim poslovnim jezikom, temveč tudi nad belomodrorudečim trakom, ki bode društveni znak. Mi pač obžalujemo, to kratenje društvene svobode. Naša dnevnika sta o tej stvari prinesla jako odločne članke, kar je nas veselilo, da se v jedni stvari do malega vjemata. Z argumentacijo, da bi utegnilo se kdaj proti društvom v Ljubljani, Celovci ali Trstu tako postopati, kot se zdaj na Dunaju, se pa mi ne vjemamo. Kolikor mi poznamo državne osnovne zakone, ima nekaj pomena to, če je kak jezik deželni, ali ne. Da je pa Dunaj prestolno mesto vse države, to pa v tem slučaju nima nič opraviti, ker niti ustava niti društveni zakon ne dela razlike mej prestolnim mestom in drugimi mesti Sicer pa rečemo, da bode nas le veselilo, če bodeta pri vsaki priliki, kadar se pa bodo kje kratile naše narodne ali društvene pravice, naša dnevnika tako jedina in odločna. Mislimo pa, da moramo, naše narodne pravice v šoli in uradih na slovenski zemlji braniti, vsaj s podvojeno odločnostjo, nego v kakem dijaškem društvu na Dunaju, četudi bode nas jako veselilo, če stvar ugodno izpade pri državnem sodišču za Daničarje, ker mi se veselimo, če naš jezik pridobi kje kako veljavo, naj mu do te veljave pripomorejo naši konservativci ali pa naprednjaki.

Mladočehi so prišli že precej ob veljavo, od kar je izjemno stanje v Pragi. Mnogi jim zamerijo, da ne pokažejo večje odločnosti. Tako celo mnogi dosedaj mladočeški listi hudo obirajo mladočeške vodje, katere so še nedavno povzdigovali v deveta nebesa. Posebno tisti listi. ki izhajajo zunaj Prage, se ne morejo dovolj norčevati iz „Narodnih Listov“. Seveda tamkaj je ložje zabavljati, kjer še ni izjemnega stanja Kdo ve, če bi „Krakonoš“, „Polaban“ in drugi podobni listi ravno tako krotki ne postali, ko bi se izjemno stanje razširilo na vso Češko, kakor so sedaj „Narodni Listy“. Navadno je že, da tisti, ki najbolj kriče, prvi zgube pogum v resnih časih. Mi bi le želeli, da bi narod češki iz izjemnega stanja posnel nauk, da kričačem ni dosti verjeti, in da je mnogokrat najmanj odločnosti in značajnosti pri tistem, kateri rad kriči o narodni odločnosti.

Izjemno stanje na Češkem ima svoje dobre in svoje slabe nasledke. Mej dobre nasledke je to šteti, da je narod začel spoznavati, da mu je treba jedino ti in se že po raznih mestih snujejo klubi, v katerih so pristaši vseh čeških strank. Ti klubi naj bili začetek velike skupne češke stranke. Mi le želimo, da se doseže mej strankami zažele .o sporazumljenje, če tudi bi se pri tem morali odriniti nekateri dosedanji politični vodje. Slabo je pa, da so Mladočehi zgubili ves pogum. To ne zaradi tega, da zgubi ta stranka morda zaupanje. To bi ne bila še taka škoda, če dr. Gregr in tovariši zginejo iz političnega življenja. Obžalovati je mladočeško postopanje zaradi tega, ker bode sedaj vlada mislila, da je le treba silo pokazati, pa Čehi postanejo krotki. Zaradi tega je pa sedanje postopanje Mladočehov naravnost neodpustljivo.

Ogerska. — V ogerskem državnem zboru je bila te dni huda debata o cesarjevih odgovorih raznim deputacijam ob velikih manevrih na Ogerskem. Nekateri cesarjevi odgovori niso ugajali Madjarom, ker se je v njih obsojalo rovanje proti dualizmu in pa narodni šovinizem. Več opozicijskih govornikov je pri tej priliki jako nedostojno govorilo o kroni. Ne le skrajni levičarji, temveč tudi zmerna opozicija je pokazala pri tej priliki jako malo takta, ker je v svoji adresi zahtevala, posredno, da naj vladar svoje besede prekliče ali vsaj popravi. Pri tem se je pa zabavljalo tudi proti nemadjarskim narodnostim. Vladna stranka je naposled zmagala s svojim predlogom, da se v vsej stvari preide na dnevni red.

Nemčija in Rusija. — Kakor znano so največji nasprotniki trgovinske pogodbe mej Nemčijo in Rusijo nemški agrarci, to je posestniki kmetij. Oni hočejo na vsak način preprečiti pogodbo, ki bi jim bila tudi le v škodo. Če se namreč trgovinska pogodba ne sklene, ne bodo zamogli ruski poljski pridelki konkurirati z nemškimi in nemški poljedelci bodo svoje pridelke doma dražje prodajali. Ker imajo ti nemški agrarci veliko svojih pristašev v komisiji, ki se posvetuje o trgovinskih pogodbah in je sploh znano, da Nemčija ne misli resno na pogodbo z Rusijo, je pričakovati, da se bodo zapričeta pogajanja zopet razbila.

Rusija in Anglija v Aziji. — Liki Angliji, ki vedno organizuje svoja podložna posestva v Aziji in razširja ondi svoj vpliv, sklenila je tudi ruska vlada vsa svoja srednjeazijska posestva združiti v edno namestništvo. Ta namestnik bo ednem tudi vojaški poveljnik, kateremu bo na razpolago zadostno število vojakov. To organizovanje Rusije in Anglije v Aziji ni brez pomena; Bog ve če se enkrat obe državi še ne spopadeta zaradi priposestovanja kake ondotne dežele.

Srbija. — Ministerskemu predsedniku dr. Lazar Dokiču, ki že itak dlje časa boleha se je zdravje očividno shujšalo. Prav govori se, da bo Dokič odstopil. Na njegovo mesto pride ali Sava Grujič ali pa Pašič. Radikalna stranka se je izrekla za Pašiča. Ta prememba v ministerstvu pričakuje se že te dni. — O zdravju Dokičevem samem se javlja, da je nevarnost prav velika in zdravniki sodijo, da mu je živeti le še par dnij. Ako Dokič umrje in pride, kakor je pričakovati za ministerskega predsednika odločen radikalec, se je prav bati, da bo to Srbiji na kvar. Pri razmerah, kakor vladajo zdaj v Srbiji, je treba zmernih mož na krmilu in prav nič ne bo na mestu, Pašič ali pa Grujič, katera oba sta odločna pristaša radikalcev. Bati se je, da se ne bi začelo zopet prestrankarsko vladati, kar bi bilo gotovo v kvar Srbiji.

Španija. — Že doma miru in ravnotežja v gospodarskih in drugih zadevah prepotrebna španska vlada boriti se ima za mir tudi v tujini. Na severoafriškem obrežji v Maroku je španska trdnjava Melilla. Mestice šteje 2000 prebivalcev in je močno utrjeno. Maročani stanujoči v okolici že od nekdaj pisano gledajo v mestu stanujoče Špance. Ko so zadnji čas Španci utrdbe mesta popravljali, napali so jih Maročani. Bil je krvav boj. Španija poslala je takoj vojake tja in zahteva zadoščenja. Poroča se, da je Anglija Španiji prav dala, da ostro prime Maročane in zahteva od njih zadoščenje.

Brazilija. — Nemirov v Braziliji še vedno ni konec. Vstaši in vladni vojaki ustavljajo se dobro drug drugemu. Vender kaže vse, da bodo slednjič vender le vstaši zmagali. Stanje v Rio-de Janeiro je že neznosno. Vojaki ropajo vse križem in si tako preskrbe potrebni živež. V zaščito avstro-ogerskih podanikov poslala je tudi naša vlada vojno ladijo v Rio-de Janeiro.

Obrtnija.

Čikago in Kolumbijeva razstava.

(Dalje.)

V umetnostnem oddelku so bogati zakladi slikarij na steklo in porcelan, in več kipov iz raznih tvarin, ker je vse delo ženskih rok. Mej njimi je kip princezije Šlesvikholštajnske, pokroviteljice ženskega odbora za čikaško razstavo v Angliji. Nekatere rezbarije v kamnu in pa emajlske slikarije kažejo, kako prav so imele ženske na Angleškem, da so vvele v svoje tehnične šole take stvari. Tudi knjigovezstvo je v ženski razstavi močno zastopano. Tu se vidijo od najpriprostejših do najfinejših vezov. Opaža se pa, da dela v usnji posebno ugajajo ženskam. Tudi par trdnih čevljev se vidi v ženski razstavi, kar kaže, da se v Angliji ženske bavijo z uspehom že tudi s tem rokodelstvom.

Valeške ženske razstavile so posebno izdelke hišne obrti. Škotke so razstavile mnogo jako lepih vezenin in domačih tkanin. V škotskem oddelku vzbuje posebno pozornost zgodovinski znamenita posteljna odeja, katero so za Patrika earla of Kinghorna naredile nežne roke. Na odeji je vezan z razno barveno svilo na podlagi zloženi od rudečega, zlatega in zelenega pliša in brokata grb grofov. Na oddeji je letnica 1660. Kako visoko se ceni ta odeja, vidi se iz tega, da je za 15000 dolarjev zavarovana. Platnena zavesa, katero je leta 1740. tkala in z lepimi vezeninami okrasila grofinja Ana Aberdeen je videti tako sveža, kakor bi bila ravnokar narejena. Neko jako umetna vezenina na jako težki podlagi je še iz za časa Marije Stuart.

Največjo pozornost pa vzbujajo raznovrstne čipke, ki so tukaj razstavljene. Vsi kraji Anglije in Irske, koder delajo čipke so tukaj zastopani. Razstavljene so čipke narejene po flamanskem načinu, kateri je posebno cvetel na Angleškem za časa kraljice Elizabete, potem so čipke po mehlerskih in bruseljskih vzorcih, raznovrstne francoske čipke. Za razstavo čipek ima posebne zasluge vojvodinja Abercorn, ki je sploh jako povzdignila čipkarstvo v Angliji.

V sedanjem času socijalnega vprašanja vzbuja pač mnogo pozornosti flantropična razstava, za katero pa ima največ zaslug baroninja Burdet Coutts. Modeli delavskih hiš kažejo prizadevanja te ženske, katera razpisuje slednje leto nagrade za načrte primernih zdravih hiš za delavce. V tem oddelku so tudi razne dela slepih, kakor pletar-

ski izdelki in surova šivalna dela. Fotografije in modeli dobrodelnih zavodov lepšajo stene, mej drugimi slikami je slika neke Angličanke, ki je vvela v svojem kraji, ki je bil zelo zapuščen, železni obrt in s tem prebivalstvu pripomogla do večjega blagostanja.

Nikakor pa ni šolstvo posebno dobro zastopano. Največ so razstavljene fotografije šol in slavnejših odgojiteljic in učenih žensk. Pomanjkljivost tega oddelka popolnjevaja predavanja učenih žensk o raznih pedagogičnih vprašanjih.

Najbolje je pa na ženski razstavi zastopano oskrbovanje bolnikov. Tukaj je popolnoma opravljena soba za bolnike, katero vodi izšolana bolne strežajka. Zastopane so vse najnovejše pridobitve v tem oziru. Vidijo se vzorci in fotografije vzornih bolnišnic in ventilacijskih naprav.

Tako smo ob kratkem opisali angleški oddelek ženske razstave. Tu popis je pa precej površen, kar radi priznamo. Ko bi hoteli stvari natančno popisovati, bi samo za ta oddelek ne zadostoval jeden letnik našega lista. Poleg tega, kar smo tukaj omenili, so tudi razstavljene literarne dela žensk, več knjig razne vsebine in rokopisov, več slik, ki kažejo izredno spretnost angleških umetnic, ki pa svojih del niso poslale le v žensko palačo, temveč imajo tudi v umetninski palači mnogo umetninskih predmetov, bodi že slik ali kipov. Tudi v tiskarstvu so ženske zelo napredovale. Zares občudovati je ta oddelek, posebno če se pomisli, da se vanj niso vsprejemali predmeti, pri katerih bi bili le kako pomagali moški.

Jako mnogo obiskovalcev šteje francoski oddelek, ki je zgodovinski znamenit. V njem je predstavljena zgodovina francoskih noš. Cela vrsta čeč (kokelj) predstavlja najznamenitejše ženske francoske zgodovine v noši njih dobe. Tukaj vidimo sv. Klotilda, celo vrsto srednjeveških francoskih kraljic, Marjeto Navarske, slovečo Pompadur, nesrečno Marijo Antoineto, Marijo Lujizo itd. Japonski oddelek se tudi odlikuje po raznih lepih izdelkih japonskih krasotic.

Mnogi gledalci ali še bolj gledalke se ustavljajo pred raznimi dragocenostmi, ki jih je razstavila italijanska kraljica.

O palači sami smo že nekoliko izpregovorili. Danes naj le še to povemo, da so vse stene tega lepega poslopja poslikane od ženskih rok in predmeti tem slikam so le prizori, v katerih igra ženska glavno vlogo.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Trpežen, svitel in črn lak za železne peči dobimo, če vzamemo 1 kilo lesnega katrana (Holztheer), ga razbelimo, da vré in mu v tem stanu primešamo $^1/_{16}$ kilograma zmljetega železnega vitrijola. Peč se ogreje in gorka lakira. Lak je hitro suh ter je jako trden, svitel in črn.

Pihano železo. Velika železna tovarna na reki Reni je izumila novo sredstvo, s katerim izdeljuje same železne stvari, ki so jih do sedaj morali liti ali pa kovati, tako, kakor dela steklar steklo namreč z pihanjem. Tekoče železo zmešajo z neko tvarino, ki je skrivnost tovarne, potem pa postane zmes tako tekoča, da se more „pihati“ kakor steklo. Tu se za pihanje lahko uporablja celo parna sila, moči po tej metodi pihati velike posode, celo kotle i. t. d.

Da se odstrani rujó iz železa ali jekla, postopajo nekateri nastopno. Če je rujà še sveža in mlada ter ne preveč vjedena, se vzame košček zamaška iz probkovine (Kochstöpsel), ki se pomoči v olje in s tem drgnemo zarujaveli kos, kmalu zgine rujà. Drugače pa je, če se je rujà uže globokeje vjedla. Tedaj se vzame zmes finega tripla (Trippel) in žveplenega cveta, prilije se jima laškega olja, da nastane testo, ki se nekoliko vgnjede, potem se pa s tem testom pokrijejo zarujevela mesta. Čez nekoliko časa se z usnjem zdrgnejo in ogladijo. Rujà je zginila, kolikor je to sploh mogoče.

Trtna uš in trtoreja.

(Dalje.)

2. Muškat beli zahteva dobro prst in strmo gorko lego. Ob času cvetja je jako občutljiv in močno trpi od slane. Za vzgojo v brajdah je kaj pripraven, narezujejo se mu dolgi čepi. Daje precej vonjavega vina z 20 do 30 % sladkorja in 6 do 8 ‰ kisline. V hladnih letih je vino kaj kislo. Nekaterim jako priljubljena muškatna vonjava izgubi se v vinu čez nekaj let.

3. Malabela (Balint.). Domovina je Ogerska. Zahteva kakor vse ogerske domače trte suhe gorke lege in dobro prst. Ako se dolgo reže, rodi precej obilo izvrstnega vina s prijetno vonjavo, z 20 do 22 % sladkorja in 6 do 7 ‰ kisline.

4. Burgundec beli povsod uspeva, najbolj v dobri zemlji in ravni legi, zlasti ob vznožji hriba. Ker ni občutljiv proti mrazu, uspeva tudi v visokih krajih. Dolga rez burgundcem najbolj ugaja, in pri taki rodi precej obilo. Grozdje dozoreva jako zgodaj ter daje izvrstno plemenito vino z 20 % sladkorjem in 6 ‰ kisline. Radi zgodnje dozoritve in precejšne neobčutnosti proti mrazu priporočati ga je tudi za mrzleje kraje.

5. Silvanec (mušica) je zadovoljen tudi s slabo zemljo in še celo s severno lego. Reže se na kratko ter silno rodi. Grozdje dozoreva rano ter daje izvrstno vino z 18 do 20 % sladkorja in 5 do 6 ‰ kisline. Vino postane rado vlečno, zato ga je dobro mešati z drugim bolj kislim.

6. Rivček laški, beli (zastavica, Zierfandler) zahteva močno vapneno zemljo, tople lege in kratko rez. Rodi jako močno, a grozdje dozoreva pozno, daje izvrstno ognjeno plemenito vino s 25 do 29 % sladkorja in 6 do 7 ‰ kisline.

7. Veltlinec (mozlevina), zgodnji rudeči zadovolji se tudi s slabimi legami ter zori jako zgodaj. Reže se na dolgo, kratko rezan ne rodi toliko. Vino daje izvstno z 20 do 28 % sladkorja in 4 do 6 ‰ kisline.

8. Veltlinec zeleni je tudi kaj skromen in zadovoljen z gričastimi legami in slabšo zemljo. Reže se kratko. Rodi precej zgodaj in obilo ter daje dobro vino z 20 % sladkorja in 7 ‰ kisline.

9. Veltlinec rudeči zahteva močno težko zemljo in

kratko rez, ker silno rodi. Treba mu večkrat gnojiti. Daje celo do 100 *hl* vina na en *ha* zemlje z 10 do 24 % sladkorja in 5 do 9 ‰ kisline. O ugodnih letinah je dobro, o slabih pa nekaj prekislo.

10. Rudeči vrh (beli), (weisser Rothgipfler), je glede zemlje jako skromen, uspeva dobro v visokih in nizkih legah, proti mrazu je precej neobčutljiv, rodi obilo in daje dobro, nekoliko vonjavno vino z 20 do 28 % sladkorja in 7 do 9 ‰ kisline.

11. Rivček laški, beli (Wälschriesling) jako rodi v rahlih dobrih zemljah, dozoreva nekaj pozno, zahteva kratko rez in daje izvrstno vino z 18 do 24 % sladkorja in 5 do 7 ‰ kisline toda brez vonjave.

II. Vrste, ki dajejo črna vina. 1. Vrste Bordeaux na pr. Cabernet Sauvignon za gorke lege. Reže se dolgo in daje najplemeniteje črno vino. 20 do 28 % sladkorja in 6 do 7 ‰ k.sline.

2. Burgundec modri zahteva močno, zmerno vlažno, toplo in ravno lego ter dolgo rez. Proti boleznim in mrazu ni preveč občutljiv, sadi se tudi v ravnino, v vznožje vinogradov. Zorí jako zgodaj in rodi obilo ter daje jako prijetno fino vino, iz katerega delajo večinoma šampanjec, za tega se grozdje takoj stiska. 20 do 25 % sladkorja in 5 do 6 ‰ kisline.

3. Mavrovna (vrhpoljska, Oberfelder) je za vroče kraje kaj izvrstna (na pr. za vipavsko dolino).

4. Muškat, modri, zahteva dobro prst in suhe vroče lege. Reže se kratko. Vino mu je izvrstno močno in dobro barvano, z muškatno vonjavo. 20 do 28 % sladkorja in 4 do 6 ‰ kisline.

5. Mlinarica (Müllerrebe) je kaj skromna, dozoreva zgodaj in močno rodi. Vino nima burgundove dobrote, je pa vender jako dobro, temno in za mešanje z burgundcem ali z drugim pripravno. 20 % sladkorja in 5 do 6 ‰ kisline.

6. Črnina, modra tična (Zimmettraube) zahteva kakor vranek in dimnik dobro in gorko lego ter suho zemljo. Ker močno v les žene, mora se na dolgo rezati ter jako močno rodi. O cvetji je kaj malo občutljiva. Ako samo to črnino stiskamo, dobimo lahko črno vino z 18 % sladkorja in 8 do 9 ‰ kislino. Vino je pripravno za mešanje n. pr. z vinom od kavke in je jako izvrstno. Zbok svojih obilih dobrih lastnostij se zelo priporoča za južne kraje.

7. Portugalka modra je občutna proti mrazu in mokroti. Ugajajo ji visoke lege in zlasti peščena zemlja. Reže se kratko. Ker zgodaj zori in jako močno odganja, je kaj dobra za brajde. Rodi močno in daje fino, nekoliko trpko črno vino. 20 do 25 % sladkorja in 6 do 7 ‰ kisline.

8. Sv. Lorenca trta ni izbirčna, najbolj ji pa prijajo gnojne vapnene ali glinaste zemlje. Zori jako zgodaj in močno rodi ter daje bolj lahko a žlahtno bordeau-xu podobno vino. 20 do 22 % sladkorja, kisline pa 6 do 7 ‰.

9. Liverdun je soroden burgundcu. Jagode so blizu dvakrat večje nego burgundove. Rodi silno močno, toda vino ni tako plemenito kakor pri prvem. Sladkorja je 20 do 22 %, kisline pa 6 do 7 ‰. (Konec sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Kako ravnaj z ozimino? Kolikor moreš odstrani vse škodljive vplive setvam ali jih pa vsaj pomanjšaj. Posebno glej, da na njivi ne bode stala voda, zatorej morajo odvodi za vodo biti vedno v dobrem stanji. Če sneg zmrzne na njivi, je treba v več krajih skorjo predreti, da more zrak skozi. Slabo prezimelim žitom pognoji po vrhu, najbolje s čilskim solitrom. Skrbeti je tudi treba, da plevel žita ne preraste.

Gnoj na njivi naj se precej raztrese. Ako pustiš gnoj v kupih in se razgreje, zgubi mnogo amonijaka, kadar ga pozneje premešavaš Sicer pa žito rado poleže, kjer so dolgo časa ležali kupi gnoja.

Molženje krav. Kravo moraš vselej dobro pomolzti. Zadnje mleko je najbolje in krava začne zgubljati mleko, ako se vselej dobro ne pomolze.

Živo apno za ohranjenje sadja. Sadje in krompir se dolgo ohrani, ako ga posujemo z mletim živim apnom. Krompir se je na ta način ohranil štirinajst mesecev.

Spargeljne sejaj jeseni. Neki ruski list priporoča, da se spargeljni sejejo jeseni, ker potem bolje uspevajo, nego bi jih sejali pomladi.

Jajca se dolgo ohranijo, če jih denemo v ovsene pleve. Tudi jabelka se v plevah ohranijo, samo da morajo biti dobro suha.

Črni kruh je tečnejši pa tudi zdravejši od belega. V deželah, v katerih jedo črn kruh, ni toliko bebcev in blaznih kakor v deželah, v katerih je navaden beli kruh.

Poučni in zabavni del.

Sijam in Sijamci.

(Dalje.)

Trgovina in obrtnija se v Sijamu kakor sploh v Zadnji Indiji nista mogli posebno razviti. Močno jo ovirajo razni državni monopoli, kateri je posebno v Sijamu silno veliko. Trgovina je sploh monopol plemenitnikov in pa kralja samega. V deželi naseljeni Kitajci si pa znajo s pomočjo plemenitnikov dobiti kak monopol ali pa pobiranje davka v najem. Kitajci davke iztirjavajo z nenavadno ostrostjo. Vderejo v hiše, pobero vse, kar dosežejo.

Denar v Sijamu ima podobo kroglje in se imenuje tikal. Na njih je ime kraljevo. Poleg tega pa v nekaterih krajih kupujejo in prodajajo tudi z igračami od porcelana. Od kar je dežela v zvezi z evropskimi državami, so se v Sijamu začeli udomačevati tudi razni evropski denarji. Naprej so prišle v navado rupije, kakoršne imajo angleška posestva v Indiji, sedaj pa začenjajo krožiti francoski franki, ki bodo najbrž polagoma izpodrinili druge denarje.

V drugih krajih Zadnje Indije so zelo v navadi kitajski denarji, ker imajo Kitajci celo trgovino v rokah. V Sijamu so pa kitajski denarji redkejši.

Davki so v prejšnjih časih bili večinoma v delu, torej tlaka, zadnji čas seveda se udomačujejo vedno bolj

druge vrste davki. Vzlic drugim davkom, pa vlada od svojih podložnikov še sedaj zahteva, da delajo nekaj mesecev v letu zanjo. Za vlado dolžni so delali vsi prebivalci od 16. do 60. leta. Kdor ni sposoben za tlako, jo pa mora odkupiti. Za pobotnico dobi vrvico okrog roke z voskovim pečatom dotičnega uradnika. Kitajci naseljeni v deželi pa plačujejo vsaka tri leta neki osebni ali glavni davek. Ta davek plačuje se od vsacega člana v rodbini. Vsak Sijamec mora na roki imeti z vpikanjem ali vrezanjem in z barvanjem napravljeno znamenje, v katero pokrajino da spada, robi pa morajo nositi znamenje svojega gospodarja. Kitajcem in drugim priseljencem se pa ni treba dajati na ta način tetovirati.

Uprava v Sijamu je pač najmanj vzgledna. Uradi se prodajajo. Dežela je razdeljena v več pokrajin in načelništvo vsake pokrajine se komu proda. Pokrajine so zopet razdeljene v okraje, katero uradno mesto prodajo že načelnih pokrajin, in zopet okrajni oblastniki prodajo še nižjim oblastvom občine. Uradniki nimajo določene plače, temveč plačo dobivajo od prebivalcev samih za svojo opravilo in jih prav dobro pritiskajo in odirajo. Dohodi niso baš slabi, ker se v Sijamu kazen za kako še tako težko hudodelstvo da odkupiti. Ta odkupnina se razdeli po gotovih pravilih mej uradniki. Nižji uradnik nekaj zase obdrži, nekaj pa mora plačati višjim, tako da se vsi živé od naroda, kateremu zapovedujejo. Nekateri uradniki so vender toliko previdni, da nekoliko tudi za prebivalce skrbe. Tega pa nikakor ne delajo iz posebne ljubezni do njih, temveč jedino zaradi tega, da ne onemore predmet njih dohodkov. Pa tudi plemenitniki s svojimi znatnimi predpravicami nekoliko omejujejo samovoljnost uradnikov. Da sijamski uradniki niso posebno izobraženi je pač pri omenjenih razmerah precej umljivo. Kralj oziroma njegova vlada pa imajo posebne vohone, ki nadzorjujejo uradnike in ji poročajo o njih delovanju. Ti vohuni se klatijo pod raznimi pretvezami po deželi in poizvedujejo, kako poslujejo razni uradniki. Sijamski uradniki razdeljeni so v pet razredov.

V Sijamu je dedna kraljevina. Oblast kraljevo nekoliko omejujejo pravice plemenitašev. Naslednik pa ni vselej najstarši princ. Sijamski princi se zelo bavijo z državnimi posli. Tako stoje princi na čelu raznim ministerstvom pa tudi na čelu nekaterim pokrajinam. Poleg pravega kralja je v Sijamu še nekak navidezni kralj kateri pa nima nobene oblasti.

Budajizem je v Sijamu državna vera, ali vender imajo tudi druge vere veliko svobodo, zlasti tudi razne evropejske. Budajistične duhovščine je jako veliko. Govori se, da je samo v Bangkoku okolu pet tisoč duhovnikov. Vzlic temu so pa Sijamci ravno tako kakor Kitajci v verskem oziru jako mlačni. Boljši stanovi opravljajo verske dolžnostij precej natančno, ali vender vse to le bolj na videz. Veliko vlogo igra v Sijamu v verskem oziru beli slon, ki velja za znamenje čistosti in svetlobe. Velike darila se dajo za vjetje takega slona, katerega potem pripeljejo z veliko častjo v Bangkok, potem ga pa na poseben slovesen način proslavljajo. Češčenje slona je v Sijami jako staro. Nekateri mislijo, da je starše nego budajistična vera, kajti po indijskih pravljicah je že Bog Indra jahal belega slona. Kralj sijamski ima tudi častni naslov „gospod belega slona“. (Konec sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Irski jezik. V Dublinu osnovalo se je društvo, kateremu je namen, delati na to, da zopet pride v veljavo že skoraj pozabljeni irski jezik. Društvo bode izdajalo knjige in prirejale predavanje v irščini.

Slovanska knjižnica. Prvi zvezek „Slovanske knjižnice“, katero izdaje urednik „Soče“ gospod Andrej Gaberšek v Gorici je že izšel in obsega iz češčine prevedeno povest, „Ratmir“, katero je spisal Jan. Vavru. Cena zvezku je 12 kr, torej jako nizka za 5 tiskanih pol. Kaj več o tej knjižici pri priliki.

Dr. Holub je podaril svoje zbirke katere je prinesel s seboj iz Afrike, vseučelišču v Jeni na Nemškem.

Dr. Josip Troll je končal svoje potovanje povprek Azije. Ko je bil prezimil v Kašgaru, je šel preko Sibirije in Mongolije na Kitajsko. V Peking je prišel v septembru.

Miha Hornik. Dne 1. oktobra je slavil svojo šestdesetletnico zaslužni lužisko srbski pisatelj Miha Hornik. Poleg Smolarja ima Hornik največ zaslug za probujenje lužiskosrbskega naroda.

Konj z očali. Neki Angležž je opazil, da je konj njegov kratkoviden. Ukazal je optiku napraviti za konja primerna očala. Sprva je konj besnel, ko so mu nadeli očala, ali kmalu se jih je privadil, in bil je celo jako zadovoljen ž njimi.

Novice.

— **Osobne vesti.** Začasni okrožni zdravnik g. J. Dominik je premeščen iz Kranjske gore v Železnike. — V Velikih Laščah bil je te dni izvoljen županom g. Matija Hočevar.

— **Umrl je** predvčerajšnjim nagle smrti v Mariboru generalmajor Ferdinand vitez Gariboldi, prejšnji polkovnik in poveljnik našega domačega pešpolka št. 17.

— **Oporoka.** Pred kratkim umrli posestnik in svečar Jos. Bernard v Ljubljani, spomnil se je v svoji oporoki tudi narodnih društev in volil mej drugim: Družbi sv. Cirila in Metoda 100 gld., dijaškima podpornima društvoma na Dunaji in Gradci po 100 gld. in Šišenski čitalnici 30 gld. Bodi časten spomin mej nami zamrlemu rodoljubu

— **»Radogoju«** sta pristopila kot ustanovnika z doneskom po 100 kron gg. dr. Albin Poznik, c. kr. notar v Novem mestu, in grof Alfred Coronini, drž. in dež. poslanec v Gorici. Kot ustanovnica je dalje pristopila slavna banka „Slavija“ v Pragi z doneskom 400 kron. Slava zavednima rodoljuboma in prepožrtovalnemu slovanskemu zavodu!

— **Družbi sv. Cirila in Metoda** je poslalo sežansko županstvo 100 gld., da se vpiše občina Sežana za pokroviteljico. Istotako je pokroviteljica postala Trnovsko-Ilirska podružnica, ki je po zadnjem izkazu poslala 162 gld. 20 kr. in sicer 100 gld. pokroviteljine in 62 gld. 20 kr. udnine. Dohodek veselice, ki jo je priredila šišenska podružnica na Koslerjevem vrtu, ne iznaša 130 kron, kakor smo poročali predzadnjič ampak 130 gld. Gornjesavinska posojilnica v Mozirji je darovala 25 gld. Prve krone so darovali na Vranskem: Vesela družba 5 kr., č. g. župnik Balon, g. Terezija Šentak in neimenovana gospa po 2 kr., gg. J. Munda, kapelan, A.

Svetina, notar, Šventer, župan, S. Oset, Zdolšek, župnik šentjurski, kapelan Doberšek, Trobej, Drolc, gdč. Tlaker, g. Ocvirk, gospa Brinovec, gospod Brinovec, g. učitelj Meglič, g. Kolšek, g. gimn. ravnatelj Lipeš, gospa Šventer, gdč. Ema, Minka in Fani Šentak, g. bogoslovec Kumer, g. Fr. Žgank po 1 kr., nabral je krone č. g kapelan Munda V Velenji so darovali „prve, a ne zadnje krone“: g. Fr. Skubic 5 kr., č. g. Fr. Cizej, č. g. Jak Krušič, gg. Iv. Kranjec, Iv. Dorán po 2 kr., gg. Frd. Pahor, M Zakošek po 1 kr., poslal jih je g. Ivan N. Resman. V Ilirski Bistrici so darovali prve krone poleg zadnjič imenovanih: g. Ad. Lichtenstern z Dunaja 4 kr., gg. Fr Dekleva, J. Ličan, L. Dolenec iz Ljubljane po 2 kr., gg. J. Škrjanc, J. Prime, A. Domladiš, J. Prosen, Neimenovan in Neimenovana po 1 kr.; prve krone je nabrala gpdč. Franjica Brinšek. — Na predvečer nove maše č g. A. Lavrenčiča v Vrhpolji pri Vipavi so zložili tamošnji domoljubi 5 gld. 34 kr., v krapinskih toplicah je daroval za družbo g. Fr. Kuralt, tajnik hrvatsko-slavonskega gospodarskega društva, 10 kr, ki jih je poslal č. g. župnik Podboj, 3 kr. in 12 vin. je darovalo šest breških domoljubov in prvo krono g. Micika Košir v Kamni Gorici. Iskreno se zahvaljujoč vsem dobrotnikom in darovateljem prvih kron sklepamo to pot z besedami velenjskih domoljubov, „da so te prve, a ne zadnje krone“ položene na domovinski žrtvenik za rešitev slovenske dece.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

— **Ustanovna slavnost »Slovenskega bralnega društva« v Domžalah.** Kakor smo poročali svojedobno, ustanovili so si domžalski rodoljubje bralno društvo. Minolo nedeljo praznovali so prav slovesno društveno ustanovno slavnost. Temu povodom došlo je v Domžale od vseh stranij obilo narodnega občinstva in razna narodna društva. Iz Ljubljane udeležil se je slavnosti „Sokol“ in mnogo rodoljubov. iz Kamnika pevsko društvo „Lira“ in mnogo rodoljubnih dam in gospodov. Slavnosti udeležili so se tudi domžalski in mengiški ognjegasci z domžalsko godbo na čelu. Vse goste so vrli Domžalci prav prisrčno prejeli. Raz hiše visele so zastave, sprevod pomikajoč se po vasi pa so domžalska dekleta obsipale s cvetkami. Pri veselici, ki se je vršila v prostorih gos. Jermana, so vse pevske in tamburaške točke, katere je izvajalo pevsko društvo „Lira“, našla burno odobravanje. Zares jedrnati in lepi govor gos društvenega predsednika drž. posl. Jos. Kušarja bil je z navdušenjem vsprejet. Istotako govori podstaroste „Sokola“, gosp. dr. Vilfana, tajnika „Sokola“ g. dr. Kušarja in drugih. Prelepa slavnost zaključila se je najsijajneje, le žal da so bili sicer prostorni lokali nove Jermanove hiše za toli občinstva pretesni. Za osnovitev društva stekli so si največ zaslug domžalski rodoljubje gg., J. Jerman, Januš, Kuralt i. dr., v prvi vrsti pa gosp. drž. poslanec Jos. Kušar, ki je celo stvar sprožil, druge nagovoril in vspodbudil k temu in potem tudi prevzel društveno predsedništvo. Slava torej njemu in vsem drugim, ki so pripomogli do ustanovitve društva, ki naj nemškim naseljencem v Domžalah priča o narodni zavednosti domačinov. Društvu samemu pa, kateremu je prevzvišeni namen izobrazba naroda, želimo najlepšega procvitanja in najuspešnejega delovanja.

— **Nov slovenski list v Ameriki.** V Nev-Jorku pričel je izhajati nov list pod imenom „Glas Naroda“, glasilo slovenskih delavcev v Ameriki. Namen listu je braniti pravice delavskega stanu in zlasti slovenskega delavca v Ameriki in dramiti svoje čitatelje k narodni zavednosti. V verskem pogledu list ne bode indiferenten, kakor glasila evropskih socijalistov, temveč bo odločno branil dragocene svetinje svete katoliške vere List, ki ima to-li lep program je priporočila vreden.

— **Slov. delavsko pevsko društvo »Slavec«** priredi dne 15. t. m. ob ugodnem vremenu popoludanski izlet v Šmarije in Laverco.

— **Slovesno blagoslovili** bodo v nedeljo dne 15. t. m. v Grahovem pri Cerknici novo dozidano šolsko poslopje.

— **Otvorjenje nove šole.** Minoli teden so ob primerni slavnosti blagoslovili in odprli novo šolsko poslopje za novoustanovljeno jednorazrednico v Kovorju pri Tržiči.

— **Nova obrtna nadaljevalna šola** odpre se v Št. Vidu nad Ljubljano. Za razvoj mizarskega obrta, ki je v ondotni okolici prav zelo razširjen, je nova šola potrebna.

— **V državni železniški svet** imenovani so za prihodnja tri leta mej drugimi kot zastopnik kranjske in goriške kmetijske družbe g. grof Coronini v Gorici, namestnik g ces. svetnik Iv. Murnik v Ljubljani; kot zastopnik trgovske in obrtniške zbornice za Kranjsko gosp. ravnatelj Karol Luckmann v Ljubljani in tega namestnikom gosp. Jos. Kušar, drž. poslanec v Ljubljani.

— **C. kr. poštni urad Šmarje** predložil se je z dnem 11. t. m. na kolodvor postaje Grosuplje.

— **Nov poštni urad** odpre se dne 16. t. m. v Knežaku v postojinskem okraju.

— **Nova podružnica c. kr. kmetijske družbe kranjske** se je ustanovila v Čatežu v novomeškem politiškem okraji.

— **Nova posojilnica** osnuje se v Ložu. Posojilnica bo raztezala svoje delovanje na ložki sodni okraj in politične občine Planina, Cerknica, Loški potok in Draga. Naslov ji bo: „Posojilnica za Stari trg Lož in sosedstvo.

— **Nova pivovarna.** V Žalci v Savinski dolini na spod. Štajerskem odpre narodni podjetnik g. Simon Kukec veliko novo pivovarno. V pivovarni zamoglo se bode na leto 24.000 hl piva izvariti.

— **Dolenjska pošta.** Minoli torek vozil je zadnjikrat poštni voz mej Ljubljano in Kočevjem, odslej naprej se bo pošta prevažala po železnici. Novomeški poštni voz vozil bode le še mej Grosupljem in Novim mestom. Z Grosuplja odhajala bode pošta v Novo mesto ob 6. uri 25. min. in ob 7. uri 45. min. zjutraj in dohajala bode iz Novega mesta v Grosuplje ob 11. uri 30 min. dopoludne in ob 1. uri popoludne.

— **Tombola,** katero je minolo nedeljo na Kongresnem trgu v Ljubljani priredilo prvo ljubljansko društvo v podporo bolnih in onemoglih društvenikov vspela je prav dobro. Udeležba bila je prav mnogobrojna in dohodek blagemu namenu bo prav povoljen. Prvo tombolo za 200 kron je dobil g. Jak. Dimnik učitelj na II, ljudski šoli v Ljubljani, drugo tombolo za 100 kron pa gospodična Marjeta Pajer, hči nadzornika v tobačni tovarni. Sicer bilo je izigranih še pet tern po 10 kron 4 kvaterne po 20 kron in 3 kvinterne po 40 kron.

— **Zadnji mesečni živinski semenj v Ljubljani,** ki se je vršil minoli pondeljek bil je še dosti dobro obiskan. Prignalo se je 297 konj in volov, 267 krav in 63 telet, vkupe torej 627 glav. Živahne kupčije ni bilo.

— **Ubegel kaznjenec.** Od oddelka ljubljanskih kaznjencev, ki delajo pri dolenjski železnici v Trebnjem, pobegnil je 33letni kaznjenec Jož Furlan, po domače Potokarjev, doma v Lozah v postojinskem okraju.

— **Ustrelil** se je minoli teden v Šentpeterski vojašnici v Ljubljani hornist, J. Smrekar od 5 komp. domačega pešpolka. Samomorilec bil je doma iz Podsmreke pri Ljubljani. Uzrok samomoru ni znan

— **Tatove,** o katerih smo zadnjič poročali, da so v Dolgi Poljani pri Vipavi dne 1. t. m. okrali posestniku Semiču do 5000 gld. so že zasačili, in sicer v osebi kajžarice Marija Krašna iz Dolge Poljane, pri kateri so našli še 4447 gld. Sum sokrivde leti tudi na posestnika Martina Cotiča iz Dolge Poljane.

— **Samomor.** Na Kapiteljskem griču poleg Novega mesta našli so te dni s prestreljeno glavo 32letnega diurnista Gust. Jekovca iz Ljubljane. Iz pisma, katerega so našli pri njem, je posneti, da je vzrok samomoru nesrečna ljubezen.

— **Mississippi.** Neko glasilo amerikanskih zemljemercev pravi, da nese veletok Mississippi vsako leto toliko blata v zaliv, kamor se izteka, da bi se mogel z njim pokriti prostor 10 kvadratnih milj 20 8 čevljev visoko.

— **Neznani mrliči.** Izmed 9654 trupel, ktera so razpostavili v javni mrtvašnici v New Yorku lansko leto, ostalo je samo 107 nepoznanih.

— **V Novi Meksiki** našli so v pesku 30 čevljev dolge strelovode.

— **Zločini v Nemčiji.** V Nemčiji kaznovali so lansko leto 472.300 oseb radi zločinstev.

— **Dvojni umor.** Iz Pittsburga Pa.. se poroča dne 25. sept. V Calamity dogodil se je včeraj grozen dvojni umor. Soproga premogokopa A. Reese bila je na prostoru mrtva, mož pa je zelo težko ranjen in ni upanja, da okreva. Policija je kmalu zvedela, da so ta zločin prouzročili anarhisti. Jednega morilcev po imenu Marsden je vjela na begu in je sedaj zaprt v County jetnišnici na West Elizabet, druzega lopova po imenu Brice, še niso vjeli. Marsden in Brice sta vodja anarhistične družbe, katera je mej ondašnjimi delavci zelo razširjena. Žena Reese je na način zvedela vse tajnosti te družbe in zaradi tega so sklenili anarhisti, da mora biti odstranjena, da popolnoma odstranjena ali bolje rečeno usmrtena. Marsden in Brice sta imela nalogo sodbo izvršiti. Morilca sta preje vse potrebno ukrenila za njun beg v Kanado, kjer sta nameravala še nekaj državnih poslopij z dinatom v zrak pognati. Policijst Mehafey zagotavlja, da je čul pogovor med Masdenom in Bricem, v katerem sta poudarjala potrebo „s poti spraviti“ zaročenca Rees. Umor se je dogodil na cesti, ko sta Rees in soproga se vračala domu od obiska znanca. Marsden je danes obstal svoje dejanje in pripoznal, da je sam ustrelil na dvojico Reese.

— **Ruska državna cerkev** je tako bogata, da lahko plača ves državni dolg, ter sama ne bi ubožala.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 27. septem. 1893. Pšenica gld. 7·70 kr. rž gld. 6·— kr., ječmen gld. 6·— kr., oves gld. 6 60 kr., ajda gld. 8·50 kr., proso gld. 6·— kr., turšica gld. 5·90 kr., leča gld. 12·— kr., grah gld. 12·— kr., fižol gld. 9.— kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Loterijske srečke.

V Brnu	dne 11. oktobra t. l.:	24,	79,	76,	87,	55.
Na Dunaji	dne 7. oktobra t. l.:	3,	37,	20,	79,	1.
V Gradci	dne 7. oktobra t. l.:	4,	47,	64,	80,	37.

Marijaceljske kapljice za želodec,

izgotovljene v lekarni k „angelu varhu“

C. BRADY-a v Kromerižu (Moravsko)

so staro, zanesljivo in znano zdravilo ter so budilno in krepilno sredstvo za želodec in prebavilna dela. (13—38)

Samo prave so z zraven stoječo varstveno znamko in podpisom.

Cena: 1 steklenice 40 kr.
dvojne steklenice 70 kr.

Vsebina je naznanjena.

Marijaceljske kapljice

za želodec prodajajo se prave: **v Ljubljani:** lek. Piccoli in lek. Svoboda; **v Postojni:** lek. Fr. Beccarich; **v Škofji Loki:** lek. Karl Fabiani; **v Radovljici:** lek. Alex. Roblek; **v Novemmestu:** lek. Dom Rizzoli in lek. Bergmann; **v Kamniku:** lek. J. Močnik; **v Črnomlju:** lek. J. Blažek.

Neogibno potrebno je za vsako družino

Kathreiner-jeva

Kneipp-ova sladna kava

z okusom prave kave.

Ta kava daje to prednost, da se lahko popusti tako škodljiva prava zrnata ali pa z raznimi cikorijami zmešana kava in se iz te kave naredi **okusna** ter **zdrava** in **redilna** pijača. — **Nedosegljiva je kot dodatek k pravi kavi.** (14—46)

Visoko priporočana za ženske, otroke in bolnike.

Ponaredeb se naj varuje.

Dobo se povsod. ½ kile 25 kr.

Predzadnji teden.

Inomostne srečke po 50 kr.

Glavni dobitek 50.000 gold.

(25—5)

Srečke à 50 kr. priporoča J. C. MAYER v Ljubljani.

Predzadnji teden.

Odgovorni urednik: Gustav Pirc. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.